Innehåll

Inledning 2

Metod och rapport 2

Lv 7 – introduktion 2

Lv 7 – historia och kulturhistoriskt värde 3

- Det nationella perspektivet: Kronans behov av ett sjunde luftvärnsförband 3
- Det lokala perspektivet: regementets lokalisering och uppbyggnad i närområdet till Luleå stad 3
- Anläggningens plan- och bebyggelsestruktur berättar om förbandets organisation och verksamhet 4
- Enskilda byggnader berättar om den militära organisationens sociala hierarki och människornas livsvillkor 5
- Olika tidsskeden vittnar om förändringar 5
- Källor och litteratur 6

Sammanfattning av rekommendationer 7

Inventerade byggnader 8

Fastighetskarta 40

Inledning

Piteå museum har fått i uppdrag av Luleå kommun, Stadsbyggnadskontoret, Planavdelningen, att göra en kulturhistorisk inventering av f.d. Lv 7, numera Kulturbyn Kronan. Syftet med undersökningen är att inför kommunens planarbete tillföra ett kunskapsunderlag omkring regementsbebyggelsen och dess kulturhistoriska värden. Undersökningen är utförd av Anna Elmén Berg, Piteå museum.

Metod och rapport

Undersökningen förbereddes genom en promenadintervju i området med överste Kurt Johansson, som var chef för anläggningen 1968-1975. Med hans hjälp kartlades framför allt byggnadernas funktioner, men även i viss mån tillkomsttider samt förändringsskeden. Bebyggelsen inventerades sedan genom okulär besiktning av exteriörerna. Uppgifterna registrerades på blanketter. Samtidigt gjordes en översiktlig fotografering. Därefter följde en litteraturgenomgång.

Det är viktigt att notera att den metod som använts är preliminär och kan ge upphov till felaktiga uppgifter. En okulär besiktning bygger på att man gör en bedömning utifrån vad som syns exteriört. För att få säkrare dateringar och uppgifter om hur byggnaderna har använts, hur de sett ut från början och hur de förändrats över tid, kan man gå vidare med en genomgång av ritningar och fotografier i Krigsarkivet, Stockholm.

Rapporten inleds med ett avsnitt som är en översiktlig historik över Lv 7 och samtidigt en kulturhistorisk analys. Anläggningens betydelse och den historia den kan berätta sammanfattas i fem perspektiv. Sedan summeras de rekommendationer som undersökningen resulterat i. Tanken är att de skall vara vägledande i kommunens planarbete.

Sist redovisas de inventerade byggnaderna i katalogform med kortfattad text och bild, beskrivning av de kulturhistoriska värdena och dess uttryck samt rekommendationer för bevarande. De sistnämnda skall inte ses som fastslagna sanningar, utan är tänkta som ett underlag för fortsatt diskussion. Kulturhistorisk värdering är ingen exakt vetenskap. Det handlar istället om att göra rimliga bedömningar.

Lv 7 – introduktion

Lv 7, Luleå luftvärnsregemente, blev självständigt förband 1942 och flyttade 1945 in i ett nybyggt kasernetablissement i området ovanför Skurholmsfjärden i Luleå. Inom anläggningen bedrevs militär utbildning och övning i nästan femtio år. Här fanns lokaler för boende och utbildning, stora anläggningar för förbandets användning av motorfordon, skjutbanor och övningsfält. Större övningar bedrevs först på Brändön, senare i Tåme i Västerbotten.

1992 flyttades Lv 7 till Boden. Efter ett regeringsbeslut år 2000 lades det slutligen ned. Efter flyttningen tog Luleå kommun över anläggningen i syfte att på sikt utveckla den till en egen stadsdel. Området gavs då namnet Kulturbyn Kronan.

Lv 7 – historia och kulturhistoriskt värde

På Lv 7-området ligger det kulturhistoriska värdet inte så mycket i de enskilda byggnaderna som i anläggningen som helhet. Historien och dess uttryck i kulturhistoriskt värde belyses nedan utifrån fem olika perspektiv. Sist i avsnitten sammanfattas de värden som uttrycks i kulturmiljön.

DET NATIONELLA PERSPEKTIVET: KRONANS BEHOV AV ETT SJUNDE LUFTVÄRNSFÖRBAND

Förutsättningarna för tillkomsten av Lv 7 måste sökas långt ifrån dess egentliga förläggning. Bakgrunden till det svenska luftvärnets historia finns i första världskriget, då Europas krigsmakter byggde upp starka flygförband och användandet av spaningsplan och bombflygplan blev allt vanligare. Som ett motvärn organiserades så småningom ett försvar bestående av jaktflyg och luftvärn. I Sverige anskaffades luftvärnsmateriel först på 1920-talet och en försöksverksamhet inleddes. År 1928 organiserades för första gången ett luftvärnsartilleri, då som en del av det traditionella artilleriet.

Luleå luftvärnsregemente var det sjunde i landet och betecknades därför Lv 7. De tidigare regementena var fördelade över Mellan- och Sydsverige: Karlsborg tillkom 1928, Östgöta luftvärnsregemente förlades 1939 till Linköping. Roslagens luftvärnsregemente sattes upp 1941 i Stockholm och flyttades 1952 till Norrtälje. Skånska luftvärnsregementet bildades 1939 och var förlagt till Malmö. Sundsvalls luftvärnsregemente räknar sin historia tillbaka till 1940.

I Norrbotten utfördes de första luftvärnsutbildningarna på A 9 i Boden redan vid 1920-talets slut. Det var också statens intentioner att det nya luftvärnsregementet skulle förläggas till Boden. Arméstaben var dock av en annan uppfattning och arbetade målmedvetet för att få Luleå som förläggningsort för det nya förbandet.

Tillkomsten av Lv 7 speglar den europeiska krigsmaterielutvecklingen och svenska statens behov av att under andra världskriget bygga ut armén i vapenslag samt över landet. Detta gör anläggningen samhällshistoriskt värdefull även sedd ur ett nationellt perspektiv.

DET LOKALA PERSPEKTIVET: REGEMENTETS LOKALISERING OCH UPPBYGGNAD I NÄROMRÅDET TILL LULEÅ STAD

Ur ett lokalt perspektiv har Lv 7 präglat historien alltsedan 1940-talets början. Med anledning av andra världskriget förlades år 1941 en luftvärnsutbildningscentral ur Karlsborgs luftvärnsregemente till Luleå. Lokalfrågan löstes till en början genom att provisoriska lokaler rekvirerades. Folkskoleseminariet användes till utbildning, utspisning och förläggning för befäl. Nedanför seminariet etablerades ett barackläger i kvarteret Cedern och överste Nils Juel hade expedition på stadshotellet.

Förbandet blev självständigt 1942 och fick namnet Luleå luftvärnskår. För att kunna fylla sin uppgift behövdes nu ett kasernetablissement. Det fanns förslag om att bygga ute i Kallax, men det perifera läget sågs som en nackdel. Nils Juel förespråkade istället landområdet ovanför Skurholmsfjärden.

Marken omfattade 139 hektar och bestod av åker, äng och skog. Större delen var mark som Luleå stad ställde till kronans förfogande. Några mindre fastigheter inköptes också. En fastighet exproprierades. Byggnadsritningarna för Lv 7 upprättades centralt

på Kungl. Arméförvaltningens Fortifikationsstyrelse. De första ritningarna tillkom redan 1939 och i mars 1942 fanns en situationsplan över anläggningen.

Hösten 1942 startade mark- och grundarbetena och husbyggandet satte igång i juli 1943. Hösten 1944 flyttade Luleå luftvärnskår in i det nybyggda etablissementet. Den 11 mars 1945 hölls högtidlig invigning av generalmajor Nils Rosenblad och biskop Bengt Jonzon. Då var ännu inte hela byggnadsbeståndet klart. Den sista byggnaden färdigställdes 1947.

Hela etablissementet byggdes alltså från början upp på endast fyra år, 1943-1947. Frånsett tre-fyra byggnader, tycks hela byggnadsbeståndet från tiden vara bevarat. Undantagen är vaktlokalen som revs på 1970-talet samt truppserviceförrådet som brann på 1990-talet. En tygverkstad försvann vid okänd tidpunkt. En bensinstation tycks också ha funnits.

Regementet Lv 7 har ett högt lokalhistoriskt värde som förstärks av att i stort sett hela etablissementet är bevarat och trots vissa förändringar befinner sig i ett autentiskt skick.

ANLÄGGNINGENS PLAN- OCH BEBYGGELSESTRUKTUR BERÄTTAR OM FÖRBANDETS ORGANISATION OCH VERKSAMHET

Jämfört med äldre kasernetablissement i exempelvis Boden och Umeå, representerar planläggningen av Lv 7 ett nytt sätt att utforma militäranläggningar. Det traditionella regementet var symmetriskt organiserat runt en kaserngård, där monumentala stenhus signalerade makt och ordning. Kanslihuset dominerade och markerade sin status genom en magnifika arkitektur. Övriga kaserner underordnade sig genom en mer måttfull utformning.

Det som skiljer Lv 7 från den traditionella militäranläggningen är först och främst att bebyggelsen här istället är inkomponerad i terrängen och att också övningsfält är integrerade i anläggningen. Vad gäller arkitekturen måste den jämfört med den tidigare militärarkitekturen betecknas som en mer måttfull vardagsarkitektur, som egentligen inte skiljde sig så mycket från de bostäder som samtidigt byggdes nere på stan. Det rörde sig om enkla trähus, reveterade eller med stående locklistpanel. Armén byggde inte längre några monumentala stenhus.

Av byggnadernas funktioner kan utläsas hur den militära verksamheten var organiserad. En besökare möttes först av vaktlokalen vid infarten. Därefter kom man upp till kanslihuset (A6) som anspråkslöst placerats i tallbacken och vars enda statusmarkör är att ingångsporten har en stenomfattning med texten ”Kungl Luleå luftvärnskår”.

Förbandet var från början indelat i fyra kompanier: två luftvärnskompanier och två brigadluftskompanier. Denna organisation är tydlig i de fyra kasernbyggnaderna (H1-H4) som innehöll logement för soldaterna, samt expedition för kompanichefen och adjutanten.

Varje byggnad hade sin särpräglade funktion och tillsammans bildar bebyggelsen idag en berättelse över verksamheten. Mässarna och marketenteriet, kaserner och sjukhus speglar den sociala historien. Skolhus, pjäsexercishus och truppserviceförråd berättar om hur värnpliktsutbildningen bedrevs; förråd, garage, motorverkstad, smörj- och tvätthallar relaterar till förbandets användande av olika slags motorfordon. Och slutligen terrängen som inom kasernområdet också inrymde övningsfält. Området bestod av skjutbanor, berg, skog, åkrar och ängar, som idag avspeglar användningen av området för mindre övningar.

Kasernetablissementet har ett arkitektur- och bebyggelsehistoriskt värde som representant för samtidens militärarkitektur. Den har ett militärhistoriskt värde genom att den pedagogiskt berättar om hur den militära verksamheten var organiserad.

ENSKILDA BYGGNADER BERÄTTAR OM DEN MILITÄRA ORGANISATIONENS SOCIALA HIERARKI OCH MÄNNISKORNAS LIVSVILLKOR

Bebyggelsen avspeglar också tydligt det sociala livet på regementet. Det militära samhället var under tillkomsttiden fortfarande strikt hierarkiskt, även om hierarkin med åren kom att lättas upp något. Den militära personalen var uppdelad i tre kategorier som hölls åtskilda: officerer, underofficerer samt underbefäl. Denna uppdelning syns tydligt i bebyggelsens tre mässar (A3, A4 & A8). Officerarna stod över de värnpliktiga soldaterna och urskiljdes också från den civilanställda personalen.

Men samtidigt som det finns en social organisation inbyggd i bebyggelsen, är det också tydligt att arkitekturen på Lv 7 i jämförelse med äldre etablissement står för en mer jämställd människosyn. De tre mässarna är sinsemellan likvärdiga, det finns inga särskilda sociala statusmarkörer som skiljer dem åt.

Soldaternas villkor avspeglas i marketenteriet (A3), i kök- och matsalsbyggnaden (A1) samt i utbildningslokalerna (A2 & G1). I kasernerna (H1-H4) huserade de fyra kompanierna. Där kan det sociala livet exempelvis utläsas i planlösningarna. Soldaternas logement var inte som tidigare stora sovsalar, utan mindre lokaler med sovplatser för sex personer.

Anläggningen har ett socialhistoriskt värde genom de berättelser den framför om livet på en militäranläggning i ett skede när den sociala ordningen går från att vara strikt hierarkiskt till att bli mer demokratisk.

OLIKA TIDSSKEDEN VITTNAR OM FÖRÄNDRINGAR

Efter det att regementet invigts 1945, dröjde det innan några förändringar gjordes. Under 1950-talet gjordes stora anskaffningar av ny krigs- och utbildningsmateriel. Ett par nybyggda garageförråd (B4) verkar härstamma från den tiden.

Två decennier efter invigningen började dock kaserner och övriga lokaler vara i behov av renovering och beslut om detta fattades vid ett generalplanmöte 1965. År 1968 inleddes så ett skede av om- och nybyggnader samt renoveringar. Satsningen bekostades huvudsakligen av armén, men stöddes även av arbetsmarknadsmyndigheterna. Byggandet pågick under en tioårsperiod.

Under denna tid gjordes några större förändringar. Den gamla pjäsexercishallen var för liten och byggdes istället om till gymnastiksal (G1). Ny större utbildningshall tillkom som bättre motsvarade tidens krav för med skrymmande pjäser, kanoner och radarstationer (C2). Nytt truppsericeförråd (F6) togs i bruk 1978. Det var en modern industribyggnad, där hanteringen av uniformer, persedlar och tvätt rationaliserats.

Samtliga byggnader tycks ha renoverats under denna period. Många tilläggsisolerades, fick nya fönster och ny panel. Samliga lockpaneler tycks härstamma från denna tid. Innan verkar byggnaderna ha haft antingen locklistpaneler eller varit putsade. Husen synes också genomgående ha haft en ljusare färgsättning.

Den sista byggnaden inom kasernområdet tillkom på 1980-talet. Sundsvalls luftvärnsregemente (Lv 5) avvecklades 1982 och de värnpliktiga fördelades då ut på övriga luftvärnsförband. Förändringen tog fysisk gestalt i en ny kasernbyggnad (H 5) på Lv 7, nordöst om övriga kaserner. Den nya kasernen kallades allmänt ”femte kasernen”.

Förändringar i byggnadsbeståndet har ett historiskt värde genom att de representerar förändringar i Lv 7:s verksamhet.

Källor och litteratur

Ahnlund, Mats, ”Staden, militärarkitekturen och den militära miljön”, *Boden: fästningen, garnisonen, samhället,* 1990.
Brunnberg, Lars, *Lv 7 – En 50-åring i tiden (1942-1992),* 1992.
Herlitz, Carl, *Svenska arméns regementen,* 1967.
Herlitz, Carl (red.), *Luftvärnets historia,* 1980.
Johansson, Curt, ”Luleå luftvärnsregemente”, *Luftvärnets historia,* 1980.

Ritningar över byggnaderna på Lv 7 finns på Krigsarkivet, Arméns fortifikationsförvaltning. Där finns också fotografier från byggnadstiden och invigningen, samt från kårens 25-årsjubileum 1967. Dessa har dock inte kommit till användning här.

Sammanfattning av rekommendationer

De rekommendationer för bevarande som inventeringen resulterat i kan placeras på en glidande skala. Det finns inga byggnader som i dagsläget bedöms vara i byggnadsminnesklass. Det kulturhistoriska värdet ligger också generellt sett mindre i enstaka byggnader, än i anläggningen som helhet. Det innebär att det är önskvärt att byggnader längs hela skalan bevaras, från kansli till garageförråd.

Allmänt sett ligger bakom urvalet värderingen, att de äldsta byggnaderna är värdefullare än de senare tillkomna, att autentiska byggnader är värdefullare än de som förvanskats av senare ombyggnader och tilläggsisoleringar, samt att representiva byggnader som kanslihus och mässar är värdefullare än förråd. Utifrån dessa generaliseringar finns det dock ibland anledning att föra mer nyanserade diskussioner. I översikten över de inventerade byggnaderna nedan, finns därför utförligare motiveringar av det kulturhistoriska värdet.

I en detaljplan kan skydden fördelas som följande:

STORT Q
A6, A8, C7, H1, H2, H3 samt H4.

STORT Q ELLER LITET Q
A2, C6, C8, G1, H5 samt H7

LITET Q
A1, A3, A4, H5

LITET Q ELLER INGET SKYDD
Byggnad XXIII, B4, C2, D1, D3, D5, E1, F1 (tre förråd)

INGET SKYDD
vaktstuga, B2 & garage, C10 (sportbyggnad), C10 (Stadion Kronan), D2, D4, F6, Logementet 1:A samt Logementet 1:B.

Inventerade byggnader

KRONAN 1:1 – VAKTSTUGA

Beskrivning
Träbyggnad i ett plan på betonggrund. Stående lockpanel, målad med röd slamfärg. Sadeltak med röd bandtäckt plåt. Fönster och dörrar från byggnadstiden. Vitlackade aluminiumportar.

Funktion och datering
Vaktstuga, tillkommen 1972. Den ursprungliga vaktlokalen låg nedanför kansliet (A6). Den revs när vägen nedanför byggdes om.

Kulturhistoriskt värde
Har genom sin funktion ett visst miljömässigt värde. Regementet har hela tiden haft vaktstuga. Denna är dock av senare datum och placerad i sekundärt läge, vilket gör den mindre intressant.

Rekommendation för bevarande
Behöver inte skyddas.

KRONAN 1:1, A1 – KÖK OCH MATSAL

Beskrivning
Envånig byggnad med källare, delvis tegel-, delvis träfasad. Svart betonggrund och slamfärgad, röd locklistpanel. Tilläggsisolerad. Fönstren bytta, men några originalfönster finns bevarade. Sadeltak med svart bandtäckning. Nya vitlackade portar i aluminium. Bland annat tillbyggt glasparti framför huvudentrén samt altan för uteservering. Två lastbryggor med skärmtak.

Funktion och datering
Kök och matsal för soldaterna. Tillhör regementets ursprungliga byggnadsbestånd, invigd 1945.

Kulturhistoriskt värde
Genom sin funktion en viktig byggnad, som visar på soldaternas livsvillkor och den militära miljöns sociala hierarki. Byggnaden har genomgått en genomgripande förändring genom tilläggsisolering, fasadbyte och fönsterbyte. Har i sin nuvarande utformning främst ett miljömässigt värde.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med q.

KRONAN 1:1, BYGGNAD XXIII – ROTFRUKTSKÄLLARE OCH SOPSTATION

Beskrivning
Tunnelliknande konstruktion i betong, delvis nedgrävd i marken, med torvtäckt tak. Ingång från gaveln. Saknar fönster. Panelklädd bräddörr. Saknar beteckning på fastighetskartan, men ligger intill köksbyggnaden A1.

Funktion och datering
Rotfruktskällare och sopstation, från regementets tillkomsttid, invigd 1945.

Kulturhistoriskt värde
Pedagogiskt exempel på hur trossens förvaring av livsmedel löstes. Byggnaden har både ett enskilt värde och ett miljömässigt värde. I jämförelse med andra mer representiva byggnader måste den dock bedömas som mindre värdefull.

Rekommendation för bevarande
Kan i detaljplan skyddas med q eller lämnas utan skydd.

KRONAN 1:1, A2 – SKOLHUSBYGGNAD

Beskrivning
Träbyggnad på svartmålad betonggrund, den ena byggnadskroppen har 1½ plan, den andra är envånig. Sadeltak täckt med tvåkupigt, rött tegel. Lockpanel målad med röd slamfärg. Ursprungliga fönster. Tilläggsisolerad. Vid entrén cementbro med nytillkommet skärmtak, porten bytt till svartlackerad aluminium. På baksidan cementbro med smidesräcke.

Funktion och datering
Skolhusbyggnad med lektionssalar för teoriundervisning av soldaterna. Fanns redan från början filmsal försedd med träbänkar. Där visades främst instruktionsfilmer. Senare började man i personalvårdande syfte visa spelfilm. Invigd 1945.

Kulturhistoriskt värde
Byggnaden har både ett enskilt värde och ett miljömässigt värde. Som skolbyggnad belyser den hur soldatutbildningen gick till. Den är genom sitt läge en viktig karaktärsbyggnad i miljön, men har förlorat en del av sin autenticitet genom tilläggsisolering och panelbyte.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q eller q.

KRONAN 1:1, A3 – UNDERBEFÄLSMÄSS OCH MARKETENTERI

Beskrivning
Envånig träbyggnad, som successivt byggts ut för att svara mot nya verksamheter. Svartmålad betonggrund. Träfasad med lockpanel, målad i röd slamfärg. Fönstren är bytta. Sadeltak med tvåkupigt rött tegel. Skärmtak utanför godsmottagningen. Uppglasat entréparti, uppglasad tillbyggnad, båda i vitlackad aluminium.

Funktion och datering
Byggd som mäss för underbefälen samt marketenteri för soldaterna, som här kunde fika och spela bordtennis. I en vinkelrät tillbyggnad tillkom senare bibliotek och läsutrymmen för de soldater som önskade studera. Först invigd 1945. Stor ombyggnad 1969.

Kulturhistoriskt värde
Byggnaden har ett värde genom sin funktion som berättar om underbefälens och soldaternas tillvaro. Mycket av byggnadens autenticitet har dock gått förlorad genom att den är så förändrad av tilläggsisolering, fönsterbyte och tillbyggnader. Därför har den idag framför allt ett miljömässigt värde.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med q.

KRONAN 1:1, A4 – UNDEROFFICERSMÄSS

Beskrivning
Träbyggnad, från början 1½ plan, senare sidoställd tillbyggnad i tre plan. Källare i gråmålad betong. Rödmålad locklistpanel, utbyggnad med liggande fasspontpanel. Ursprungliga fönster i den gamla delen, vissa nytillkomna. Fönsterfodren vinkelställda så att de bildar nischer. I källarvåningen nytillkomna fönster i vitlackad plåt, i plåtklädda nischer. Sadeltak med röd tegelimiterande plåt. Takkupa. Nya ytterdörrar i trä, glasade och blåmålade. Nytillkomna altandörrar. Utrymningsplattform och spiraltrappa på gaveln mot nordväst. Intill entrén utbyggnad för förrådsändamål.

Funktion och datering
Underofficersmäss, såg tidigare ut som officersmässen, med i stort sett samma rumsindelning. Tillhörde anläggningens ursprungliga byggnadsbestånd och invigdes 1945.

Kulturhistoriskt värde
Viktig som en av tre mässar på området, ger information om socialt liv och den militära hierarkin som gestaltade regementet. Eftersom den idag är så förändrad har den dock huvudsakligen ett miljömässigt värde.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med q.

KRONAN 1:1, A6 - KANSLIBYGGNAD

Beskrivning
Tvåvånig träbyggnad, grund av gråmålad betong. Gulmålad locklistpanel samt runt portalen plåt och huggen sten. Över entrén texten *Kungl Luleå luftvärnskår*. Sadeltak täckt med tvåkupigt rött tegel. Ursprunglig port, glasad trädörr. På gaveln balkong med smidesräcke. Fönstren är bytta och byggnaden är tilläggsisolerad. Vid gaveln tillbyggt en farstubro med ramp. Aluminiumytterdörrar.

Funktion och datering
Kanslibyggnaden, huvudkontoret för Lv 7. I övre våningen satt chefen (översten) samt dennes sekreterare, där fanns skrivcentralen, samt ordersalen, där man samlade medarbetarna för information och ordergivning. Kassan låg i bottenplan. Ordersalen finns kvar, används av jägarförbundet. Planlösningen bevarad, genomgående korridorer med kontorsrum på ömse sidor. Byggnaden är från regementets ursprungliga tillkomsttid och invigdes 1945.

Nedanför kansliet låg från början infarten till Lv 7. Där fanns även vaktstugan, ett hus för kasernvakten. Infartsvägen flyttades på 1970-talet, när vägen nedanför byggdes om. På flaggstången ute på gården hissades flaggan varje dag av vakten.

Kulturhistoriskt värde
Kanslihuset har både ett värde som enskild byggnad samt ett miljömässigt värde. Det är något förvanskat genom en tilläggsisolering och fönsterbyte, men bedöms ändå ha ett relativt autentiskt utseende. Den har en tidstypisk arkitektur, med portalomfattning av huggen sten som markerar dess status. Byggnaden stod högst i rang bland regementets alla hus, något som ger den ett särskilt symbolvärde. Den representerar förbandets högsta ledning på platsen.

Rekommendationer för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q.

KRONAN 1:1, A8 - OFFICERSMÄSS

Beskrivning
Trähus i en våning samt källare i gråmålad betong. Fasaden har gulmålad locklistpanel. Sadeltak täckt med tegelimiterande plåt. Originalfönster. Porten ursprunglig träport klädd med liggande panel. Sidoentré med dörr i blåmålad karosseripanel. Utanpåliggande mur längs ena gavel. Fönster- och dörrfoder ställda vinkelrätt mot fasaden så att de bildar små nischer.

Funktion och datering
Officersmäss, ståndsmässigt sett den första av tre mässar. Invigd 1945.

Kulturhistoriskt värde
Har både ett värde som enskild byggnad och ett miljömässigt värde. Hör till anläggningens bäst bevarade byggnader, genom att den inte är tilläggsisolerad. Vittnar om officerarnas livsstil och om den militära miljöns hierarkiska struktur.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q.

KRONAN 1:1, B2 – FÖRRÅD FÖR TROSSEN

Beskrivning
Envånigt trähus, sannolikt på plintar som klätts in med plattor. Locklistpanel, rödmålad. Fönstren bytta. Sadeltak med tegelimiterande svart plåt. Nya vita trädörrar.

Funktion och datering
Förmodligen förråd för trossen som lagade mat i köket intill. Datering okänd, men sannolikt inte från anläggningens tillkomsttid.

Kulturhistoriskt värde
Ur kulturhistoriskt hänseende mindre intressant.

Rekommendation för bevarande
Behöver inte skyddas.

KRONAN 1:1, GARAGE INTILL B2

Beskrivning
Envåning byggnad med sju vipportar, sannolikt stående på plintar. Slamfärgad, röd lockpanel, pulpettak med svart plåt.

Funktion och datering
Garage, möjligen från 1980-talet.

Kulturhistoriskt värde
Mindre intressant.

Rekommendation för bevarande
Behöver inte skyddas.

KRONAN 1:1, B4 – TVÅ FÖRRÅDSBYGGNADER

Beskrivning
Två envåniga träbyggnader på regelstomme och betonggrund. Rödmålad lockpanel med vardera sju grönmålade garagedörrar på ena långsidan, fem på den andra. Sadeltak med grön korrugerad plåt.

Funktion och datering
Förrådsbyggnader, varje pluton hade sitt ”fack” där utrustningen förvarades. Tillkom på 1960-talet.

Kulturhistoriskt värde
Byggnaderna berättar om verksamheten som med tiden expanderade och krävde mer utrymme för material. De är helt oförändrade och har både ett värde som enskilda byggnader och ett miljömässigt värde. I jämförelse med andra mer representiva byggnader måste förråden dock bedömas som mindre värdefulla, eftersom det finns fler förrådsbyggnader inom området och just dessa är senare tillkomna.

Rekommendation för bevarande
Kan i detaljplan skyddas med q eller lämnas utan skydd.

KRONAN 1:1, C2 – PJÄSUTBILDNINGSHALL

Beskrivning
Betongkonstruktion bestående av tre huskroppar, fasaden är klädd med två olika fasadplattor, en cementfärgad, lätt räfflad och en med ”småstenig” yta. Dessutom vissa partier i rödmålad lockpanel. Ursprungligen platta tak, numera flacka sadeltak, täckta med korrugerad svart plåt. Fönster och portar från byggnadstiden. Nio svarta vikportar, i nordligaste delen ett utstickande, uppglasat entréparti.

Funktion och datering
Pjäsutbildningshall som ersatte den tidigare pjäsexercishallen (G1) när den blivit för liten. Användes för tygre luftvärnsutbildning, med exempelvis kanoner och radarstationer. Tillkom på 1970-talets början.

Kulturhistoriskt värde
Byggnaden har ett visst värde, eftersom den speglar regementets verksamhet på ett tydligt sätt. Den utbildning som bedrevs krävde större utrymmen i takt med att de pjäser som man utbildade på blev större. Till byggnadstypen är den dock tämligen anonym och ser ut som vilken industribyggnad som helst från samma tid.

Rekommendation för bevarande
Kan i detaljplan skyddas med q eller lämnas utan skydd.

KRONAN 1:1, C6 – AMMUNITIONSFÖRRÅD

Beskrivning
Träbyggnad i en våning med betonggrund. Slamfärgsmålad locklistpanel i rött, gröna garageportar med liggande panel. Sadeltak täckt av papp. På långfasaderna två uppstickande gavelspetsar på ömse sidor. Hängrännornas placering är säregen, eftersom de sitter en bit under takfoten.

Funktion och datering.
Förråd för ammunition och sprängmedel. Tillhör förmodligen det ursprungliga byggnadsbeståndet, invigt 1945. Hör samman med C8. Intill fanns också en mindre skjutbana för korthållsvapen, dvs pistoler etc.

Kulturhistoriskt värde
Har kulturhistoriskt värde både som enskild byggnad och ur miljömässig synpunkt. Är bevarad i orört skick. Berättar genom sin utformning om sin förrådsfunktion och genom sin placering på behörigt avstånd från etablissementet för att innehållet var farligt.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q eller q.

KRONAN 1:1, C7 – MOTORVERKSTAD

Beskrivning
Putsat hus, möjligen på betongstomme. Grå betonggrund, ljust gul puts. Ursprungliga fönster och portar i galvaniserad plåt, grönmålade. Glasat entréparti med skärmtak förmodligen senare tillägg. Flackt sadeltak, förmodligen täckt med papp.

Funktion och datering
Motorverkstad för reparation av militära fordon, bilar, traktorer och kanoner. Tillhör det ursprungliga byggnadsbeståndet, invigd 1945. Kom senare att tillhöra Milostaben i Boden.

Kulturhistoriskt värde
En av anläggningens bäst bevarade byggnader från tillkomsttiden, speglar Lv7:s verksamhet som motoriserat förband.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q.

KRONAN 1:1, C8 – AMMUNITIONSFÖRRÅD

Beskrivning
Envånig träbyggnad, betonggrund och sadeltak som dragits ut och avvalmats mot ena sidan. Röd locklistpanel, målad med slamfärg. Ursprungliga fönster och dörrar samt garageportar, målade i grönt. Sadeltak täckt med papp, avvalmat och utdraget mot ena gaveln. Hängrännornas placering är säregen, eftersom de sitter en bit under takfoten.

Funktion och datering
Förråd för ammunition och sprängmedel. Tillhör förmodligen det ursprungliga byggnadsbeståndet, invigt 1945. Hör samman med C6. Intill fanns också en mindre skjutbana för korthållsvapen, dvs pistoler etc.

Kulturhistoriskt värde
Har kulturhistoriskt värde både som enskild byggnad och ur miljömässig synpunkt. Är bevarad i orört skick. Berättar genom sin utformning om sin förrådsfunktion och genom sin placering på behörigt avstånd från etablissementet att innehållet var farligt.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q eller q.

KRONAN 1:1, C10 – SPORTBYGGNAD

Beskrivning
Envåning träbyggnad på betonggrund. Rödmålad locklistpanel. Fönstren och dörr bytta. Sadeltak med papp. Tilläggsisolerad.

Funktion och datering
Har inte tillhört Lv7, utan hör till sportanläggningen. Ditflyttad barack, tillkomsttid oklar.

Kulturhistoriskt värde
Mindre intressant.

Rekommendation för bevarande
Behöver inte skyddas.

KRONAN 1:1, C10 – STADION KRONAN

Beskrivning
Envånig träbyggnad, med kommentatorstorn. Tillbyggd i omgångar. Rödmålad lockpanel. Fönster från byggnadstiden. Platt tak med papptäckning.

Funktion och datering
Har inte tillhört Lv7. Sportbyggnad, tillkomsttid okänd.

Kulturhistoriskt värde
Mindre intressant.

Rekommendation för bevarande
Behöver inte skyddas.

KRONAN 1:1, D1 - GARAGEFÖRRÅD

Beskrivning
Envånig hall med betongstomme, klädd med plåt och lockpanel av trä. Träpanelen målad i röd slamfärg, plåten lackad i rött. Sadeltak med papp. Tilläggsisolerad. Nytillkomna fönster, ursprungliga fönster finns på baksidan. Ursprunglig garageport av galvaniserad plåt, rödmålad.

Funktion och datering
Garageförråd, från anläggningens tillkomsttid, invigd 1945.

Kulturhistoriskt värde
Visar på förbandets användning av motorfordon. Eftersom det genomgått en del förändringar har det i dag mest ett miljömässigt värde.

Rekommendation för bevarande
Kan i detaljplan skyddas med q eller lämnas utan skydd.

KRONAN 1:1, D2 – FÖRRÅDSBYGGNAD
(enligt skylt på byggnaden D4)

Beskrivning
Regelstomme med slät, stående panel. Rödmålad med slamfärg. Sadeltak med svart papp. Port i brunt skivmaterial.

Funktion och datering
Förrådsbyggnad, sannolikt från anläggningens byggnadstid.

Kulturhistoriskt värde
Mindre intressant.

Rekommendation för bevarande
Behöver inte skyddas.

KRONAN 1:1, D3 – GARAGEFÖRRÅD

Beskrivning
Garagehall på betongstomme, klädd med plåt och träpartier av lockpanel. Röd slamfärg på träet, plåten lackad i rött. Tilläggsisolerad. Finns ursprungliga fönster. Garageportarna från tillkomsttiden, består av galvaniserad, målad plåt.

Funktion och datering
Garageförråd, från anläggningens tillkomsttid, invigd 1945.

Kulturhistoriskt värde
Visar på förbandets användning av motorfordon. Eftersom det genomgått en del förändringar har det i dag mest ett miljömässigt värde.

Rekommendation för bevarande
Kan i detaljplan skyddas med q eller lämnas utan skydd.

KRONAN 1:1, D4 – FÖRRÅDSBYGGNAD

Beskrivning
Regelstomme klädd i rödlackad plåt. Sadeltak med svart korrugerad plåt. Skjutdörrar likaledes i plåt.

Funktion och datering
Förråd, tillkomsttid okänd.

Kulturhistoriskt värde
Mindre intressant.

Rekommendation för bevarande
Behöver inte skyddas.

KRONAN 1:1, D5 – GARAGEFÖRRÅD
(enligt skylt på byggnaden C5)

Beskrivning
Envånig hall med betongstomme, klädd med plåt och lockpanel av trä. Träpanelen målad i röd slamfärg, plåten lackad i rött. Sadeltak med papp. Ursprungliga fönster finns på baksidan. En ursprunglig garageport av galvaniserad plåt, grönmålad. Övriga portar bytta. Tilläggsisolerad. Sadeltakets lutning förmodligen förhöjd.

Funktion och datering
Garageförråd från anläggningens tillkomsttid, invigd 1945.

Kulturhistoriskt värde
Visar på förbandets användning av motorfordon. Eftersom det genomgått en del förändringar har det i dag mest ett miljömässigt värde.

Rekommendation för bevarande
Kan i detaljplan skyddas med q eller lämnas utan skydd.

KRONAN 1:1, E1 – HÖGKVARTER FÖR SIGNALSPANING

Beskrivning
Envånigt trähus på betonggrund, rödmålad lockpanel. Fönstren bytta. Gröna fönsterluckor. Sadeltak med grön korrugerad plåt. Ursprungliga gröna portar, blåmålad dörr med stående panel.

Funktion och datering
Hörde inte till Lv7, utan ägdes av Säpo/Fra som ägnade sig åt signalspaning i skydd av luftvärnsförbandet. Radiomasterna var placerade i tallbacken där de inte syntes. Tillkomsttid okänd.

Kulturhistoriskt värde
Har ett visst värde genom sin historia.

Rekommendation för bevarande
Kan i detaljplan skyddas med q eller lämnas utan skydd.

KRONAN 1:1, F1 – TRE GARAGEFÖRRÅD

Beskrivning
Träbyggnader på svartmålad betonggrund. Locklistpanel, rödmålad med flagnad akrylatfärg. Sadeltak täckta med korrugerad plåt (ett) samt pannplåt (två stycken). Taken svartmålade. Ursprungliga portar och bräddörrar, målade i grönt. Två av byggnaderna binds samman av ett plank.

Funktion och datering
Garageförråd. Sannolikt från anläggningens tillkomsttid 1945.

Kulturhistoriskt värde
Har mest ett miljömässigt värde. Liksom övriga garageförråd ett visst kulturhistoriskt värde därför att de berättar om förbandets beroende av motorfordon. Men måste i jämförelse med andra, mer representativa byggnader betraktas som mindre intressanta.

Rekommendation för bevarande
Kan i detaljplan skyddas med q eller lämnas utan skydd.

KRONAN 1:1, F4
saknas, är nedbrunnen

KRONAN 1:1, F6 - TRUPPSERVICEFÖRRÅD

Beskrivning
Betongkonstruktion i två våningar, fasaderna täckta med plattor med ”småstenig” yta. Vissa plåtklädda fasaddetaljer. Fönster och portar från byggnadstiden, stort skärmtak över sidointag.

Funktion och datering
Truppserviceförråd, togs i bruk 1978. I den brunna byggnaden (F4) låg det ursprungliga truppserviceförrådet, dit man gick för att byta tvätt, hämta ut uniformer och utbildningsmaterial. F6 ersatte det tidigare förrådet och var då ett resultat av rationaliseringar inom försvaret, som även medförde uppsägningar av personal.

Kulturhistoriskt värde
Har ett visst värde genom sin användning och tillkomsten på grund av tidstypiska rationaliseringar, men är av ungt datum och representerar en anonym typ av industribebyggelse, vilket gör det svårt att motivera någon form av skydd.

Rekommendation för bevarande
Behöver inte skyddas.

KRONAN 1:1, G1 – PJÄSEXERCISHUS/GYMNASIKSAL

Beskrivning
Hallbyggnad med välvt tak, betonggrund. En våning. Fasad i slamfärgsmålad, röd locklist- och lockpanel. Taket täckt av grågrön, korrugerad plåt. Fönster och dörrar bytta. Tillbyggnad från okänd tidpunkt.

Funktion och datering
Pjäsexercishus och gymnastiksal, för utbildning i skrymmande saker som exempelvis kanoner. Halva hallen hade betonggolv för att man skulle kunna dra kanoner på det, halva hade trägolv för dans och gymnastik. Invigd 1945. Ersattes som utbildningshall av C2 och blev då gymnastiksal.

Kulturhistoriskt värde
Har ett värde som en av de ursprungliga byggnaderna på området. Representerar en ovanlig byggnadstyp och belyser förbandets verksamhet och utveckling. Men den är samtidigt förädrad på ett sätt som inte tillvaratagit byggnadens kvaliteter.

Rekommendation för bevarande
Bör i plan skyddas med Q eller q.

KRONAN 1:1, H1 – FÖRSTA KASERNEN

Beskrivning
Trähus i 2 resp 2½ plan samt källare av svartmålad betong. Stående lockpanel målad med röd slamfärg. Sadeltak med grå bandtäckt plåt. Förstukvist och takfönster. Tilläggsisolerad, fönstren bytta, portarna bytta till brun aluminium.

Funktion och datering
Kasern för första kompaniet. Bostäder i den större byggnadsdelen, expedition för kompanichefen och adjutanten i den mindre. I bostadsdelen genomgående korridorer med logement för sex soldater på ömse sidor. Tillhör det ursprungliga byggnadsbeståndet, invigt 1945. Var från början reveterade och gulmålade (som C7). Dess nuvarande utseende fick byggnaden 1971-73, när den tilläggsisolerades och helt omgestaltades.

Kulturhistoriskt värde
Högt värde både som enskild byggnad och av miljömässiga skäl. Byggnaden är visserligen förändrad sedan byggnadstiden, men omgestaltningen förvanskade inte enbart ett tidigare utseende, utan skapade ett nytt med estetiska kvaliteter. Kasernerna hör till de viktigaste byggnaderna i området, speglar soldaternas sociala liv, den militära organisationen och verksamheten. Utgör tillsammans med övriga kaserner en omistlig del av Lv 7. Miljömässigt sett är det viktigt att samtliga kaserner bevaras.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q.

KRONAN 1:1, H2 – ANDRA KASERNEN

Beskrivning
Trähus i 2 resp 2½ plan samt källare av svartmålad betong. Stående lockpanel målad med röd täcklasyr. Sadeltak med rött enkupigt tegel. Förstukvist och takfönster. Takfönster. Tilläggsisolerad, fönstren bytta, portarna bytta till brun aluminium.

Funktion och datering
Kasern för andra kompaniet. Bostäder i den större byggnadsdelen, expedition för kompanichefen och adjutanten i den mindre. I bostadsdelen genomgående korridorer med logement för sex soldater på ömse sidor. Tillhör det ursprungliga byggnadsbeståndet, invigt 1945. Var från början reveterade och gulmålade (som C7). Dess nuvarande utseende fick byggnaden 1971-1973, när den tilläggsisolerades och helt omgestaltades.

Kulturhistoriskt värde
Högt värde både som enskild byggnad och av miljömässiga skäl. Byggnaden är visserligen förändrad sedan byggnadstiden, men omgestaltningen förvanskade inte enbart ett tidigare utseende, utan skapade ett nytt med estetiska kvaliteter. Kasernerna hör till de viktigaste byggnaderna i området, speglar soldaternas sociala liv, den militära organisationen och verksamheten. Utgör tillsammans med övriga kaserner en omistlig del av Lv 7. Miljömässigt sett är det viktigt att samtliga kaserner bevaras.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q.

KRONAN 1:1, H3 – TREDJE KASERNEN

Beskrivning
Trähus i 2 resp 2½ plan samt källare av svartmålad betong. Stående lockpanel målad med röd slamfärg. Sadeltak med grå bandtäckt plåt. Förstukvist och takfönster. Tilläggsisolerad, fönstren bytta, portarna bytta till aluminium.

Funktion och datering
Kasern för tredje kompaniet. Bostäder i den större byggnadsdelen, expedition för kompanichefen och adjutanten i den mindre. I bostadsdelen genomgående korridorer med logement för sex soldater på ömse sidor. Tillhör det ursprungliga byggnadsbeståndet, invigt 1945. Var från början reveterade och gulmålade (som C7). Dess nuvarande utseende fick byggnaden 1971-73, när den tilläggsisolerades och helt omgestaltades.

Kulturhistoriskt värde
Högt värde både som enskild byggnad och av miljömässiga skäl. Byggnaden är visserligen förändrad sedan byggnadstiden, men omgestaltningen förvanskade inte enbart ett tidigare utseende, utan skapade ett nytt med estetiska kvaliteter. Kasernerna hör till de viktigaste byggnaderna i området, speglar soldaternas sociala liv, den militära organisationen och verksamheten. Utgör tillsammans med övriga kaserner en omistlig del av Lv 7. Miljömässigt sett är det viktigt att samtliga kaserner bevaras.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q.

KRONAN 1:1, H4 – FJÄRDE KASERNEN

Beskrivning
Trähus i 2 resp 2½ plan samt källare av svartmålad betong. Stående lockpanel målad med röd oljefärg. Sadeltak med enkupigt rött tegel. Förstukvist och takfönster. Tilläggsisolerad, fönstren bytta, portarna bytta till aluminium.

Funktion och datering
Kasern för fjärde kompaniet. Bostäder i den större byggnadsdelen, expedition för kompanichefen och adjutanten i den mindre. I bostadsdelen genomgående korridorer med logement för sex soldater på ömse sidor. Tillhör det ursprungliga byggnadsbeståndet, invigt 1945. Var från början reveterade och gulmålade (som C7). Dess nuvarande utseende fick byggnaden 1971-73, när den tilläggsisolerades och helt omgestaltades.

Kulturhistoriskt värde
Högt värde både som enskild byggnad och av miljömässiga skäl. Byggnaden är visserligen förändrad sedan byggnadstiden, men omgestaltningen förvanskade inte enbart ett tidigare utseende, utan skapade ett nytt med estetiska kvaliteter. Kasernerna hör till de viktigaste byggnaderna i området, speglar soldaternas sociala liv, den militära organisationen och verksamheten. Utgör tillsammans med övriga kaserner en omistlig del av Lv 7. Miljömässigt sett är det viktigt att samtliga kaserner bevaras.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q.

KRONAN 1:1, H5 – FEMTE KASERNEN

Beskrivning
Byggnad i 2½ våning samt källare av gråmålad betong. Fasad av räfflat rött tegel samt brunlaserad lockpanel. Sadeltak med tvåkupigt tegel. Fönster och dörrar från byggnadstiden.

Funktion och datering
Kasern med bostäder för soldaterna. Tillkom på 1980-talet. När luftvärnetsregementet i Sundsvall avvecklades 1982, fördelades de värnpliktiga ut till Lv 3 i Norrtälje, Lv 6 i Göteborg samt Lv 7 i Luleå.

Kulturhistoriskt värde
Har både ett värde som enskild byggnad och miljömässigt sett. Är värdefullt genom sin funktion och det som dess tillkomst kan berätta om luftvärnets historia i landet. Byggnaden är bevarad i orört skick och men har en sen tillkomsttid. Sedd tillsammans med övriga kaserner kan det dock vara motiverat med ett högre skydd. Kasernerna hör till de viktigaste byggnaderna i området, speglar soldaternas sociala liv, den militära organisationen och verksamheten.

Rekommendation för bevarande
Bör i detaljplan skyddas med Q eller q.

KRONAN 1:1, H7 – SJUKHUSBYGGNAD

Beskrivning
Trähus i 2½ våningar samt källare i gråmålad betong. Gulmålad lockpanel. Sadeltak täckt med röd tegelimiterande plåt. Ursprungliga portar, glasade av ek. Tilläggsisolerad, fönstren bytta.

Funktion och datering
Sjukhusbyggnad, allmänt kallad sjukstugan, dit krassliga soldater kunde gå. Här fanns doktor, sjuksköterska, tandläkare och tandsköterska. Från regementets tillkomsttid, invigd 1945.

Kulturhistoriskt värde
Intressant både som enskild byggnad och miljömässigt. Genom sin funktion berättar den om förbandets organisation och sociala förhållanden. Förvanskad genom tilläggsisolering, panelbyte och fönsterbyte.

Rekommendation för bevarande
Bör i plan skyddas med Q eller q.

LOGEMENTET 1, BYGGNAD A

Beskrivning
Industrihall i en våning, lägre kontorsdel. Betongstomme, täckt av rosamålade betongelement. Fönster och portar från byggnadstiden, blå vikportar. Flackt sadeltak. På utbyggnaden i väster stående fasspontpanel, blåmålad.

Funktion och datering
Industrihall, byggd på 1960-talet för Renhållningen, Luleå kommun. Tillbyggd omkring 1989 när Tekniska förvaltningen tog över.

Kulturhistoriskt värde
Har ingen anknytning till Lv7. Har ändå ett viss värde som välbevarad industribyggnad.

Rekommendation för bevarande
Behöver inte skyddas.

LOGEMENTET 1, BYGGNAD B

Beskrivning
Industrihall i en våning, lägre kontorsdel. Betongstomme, täckt av stående fasspontpanel, blåmålad. I entrépartiet betongstenar, både släta och rusticerade. Fönster och portar från byggnadstiden, röda vikportar. Flackt sadeltak.

Funktion och datering
Industrihall, byggd för Luleå kommuns Tekniska förvaltning. Togs i bruk 1989.

Kulturhistoriskt värde
Saknar anknytning till Lv7.

Rekommendation för bevarande
Behöver inte skyddas.